

[Clausager.]

meget lidt —, at Jorden skulde gives ud under en bestemt Ejeform; de unge skulde ikke kunne snakke med, de skulde have den paa den Maade, ellers kunde de blive fri.

Socialdemokraterne og de Radikale, som stod bag ved Regeringsforslaget, var enige om, at Selvejet skulde bandlyses og erstattes med Brugseje eller Fæste, hvad man nu vil kalde det; „Fæste“ er det nemmeste, det er ikke nemt at tale om „Statsbrugseje“ og „Kommunebrugseje“, det bliver nogle uhandleglige Ord, derimod kan man bedre tale om „Statsfæste“ og „Kommunefæste“, men det gør nu mindre til Sagen, naar blot man er enig om, hvad det drejer sig om. Jeg nævner „Kommunefæstet“, for i Forslaget er der jo ogsaa Tale om, at Kommunerne kan oprette Brug; de maa nu ikke ekspropriere dertil, og det har jeg aldrig kunnet forstaa, at naar Staten bevilger 6 Mill. Kr., skal den have Ekspropriationsretten i Baghaanden, men Kommunerne maa bruge 30 Mill. Kr., eventuelt mere, hvis de kan faa Tilladelse til det, uden at have en Ekspropriationsret; de maa som bekendt efter Forslaget bruge 1 pCt. af Grundværdien i Kommunen, og det bliver omkring 30 Mill. Kr.

Men naar der oprettes Brug, skal de altsaa alle sammen oprettes som Brugseje eller Fæste, ikke som Selveje, og hvorfor forlanger man det? Jo, man siger, at denne Ejeform er saa uendelig god, for den giver Brugerens Lønnen for hans eget Arbejde; han faar ganske vist ikke Chancen for Spekulationsfortjeneste, men saa har han heller ikke Risikoen for Spekulationstab, han er fri for Chancen og Risikoen, men han faar Lønnen for sit eget Arbejde. Han slipper for at blive forgældet, er der enkelte, der siger — det er han da for Resten fra Starten af, men det er nu sin Sag.

Med hvad er nu egentlig talt Forskellen paa de to Former, eller hvad bør den være? Mon ikke Tiden er kommet til, at vi snakker ud om det Spørgsmaal rent sagligt, for det er rent haarrejsende, at vi bliver ved at køre med disse Slagord uden at snakke ud om, hvad Forskellen er, eller hvad den bør være.

Maa jeg have Lov at fremsætte mit Syn derpaa. Jeg mener, at Forskellen mellem Selveje og Fæste bør kun være den, at i Fæstet er der en uafdragelig og uopsigelig Prioritet lig Jordens Værdi til enhver Tid, men det er der ikke i Selvejet; dér kan den afdrages og opsiges. Det bør være den eneste Forskel, og hvis man bliver enig om det, er man da naaet saa meget længere.

Jeg er imidlertid bange for, at der er lidt mere Forskel i vort Syn paa det. Derpaa tyder den lille Ordveksel, der fandt Sted mellem det ærede Medlem Hr. Johannes Hansen og det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen, lige før jeg kom her op paa Talerstolen; for ihvorvel det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen søgte at bringe Brugs-ejet saa nær op til Selvejet som muligt, er det da vistnok efter Forslaget saadan, at man paa en Maade opretter en Slags smaa Fideikommisbrug til Erstatning for de store, vi er kommet af med: man maa ikke handle med Bruget, som man vil, Staten har en Overhøjhed, den kan overtage det — selv efter at Laanet er udbetalt —, naar der skal handles med det.

Der er altsaa større Forskel end den, jeg først nævnte; hvis det skal være Selveje, og Staten dog i visse Tilfælde skal kunne overtage Bruget, maa dette ogsaa indføres i det almindelige Selveje, Forholdene maa da ligne hinanden.

Jeg siger imidlertid, at den eneste Forskel efter min Mening *burde* være den, at i Brugsejet, i Fæstet, staa der en uafdragelig og uopsigelig Prioritet, der stadig forrentes, medens man under Selveje baade har Afdrag og Opsigeligheid.

Man siger, at det er saa godt med dette Brugseje, for er der ingen Chance for Spekulationsfortjenesten, saa er der heller ingen Fare for Tab. Men det passer ikke med de praktiske Iagttagelser, vi kan gøre. Vi ved alle sammen, at der under og efter Krigen er solgt Brug oprettede efter 4. Oktober-Loven, altsaa Fæstebrug, med flere Tusinde Kroners Fortjeneste, og at man har haft det største Væsen med at faa det stillet saadan op, at det kunde se ud, som om denne Fortjeneste var et Vederlag for ekstra Arbejde fra Mandens Side.

Der kan tjenes, men der kan ogsaa tabes, for de er jo ikke alle sammen paa den grønne Gren. Der kom nogle Husmænd i Fjor, der skulde have Henstand og Akkord, og mon der ikke var 4. Oktoberlovs Folk imellem? Det tror jeg, der var! og det viser tydeligt og klart, at de ikke er udenfor Chance og Risiko, fordi man har taget Jorden fra dem og beslaglagt den og stukket en Førsteprioritet ind lig dens Værdi, som ikke kan afdrages og opsiges.

Men er det egentlig saa underligt? Folk, der kender lidt til det, vil paa Forhaand sige, at det er en overdreven Snak, at der ingen Chance og ingen Risiko er, for normalt udgør Jordværdien kun en lille Trediedel af hele Landbrugets Kapitalværdi, ca. 30 pCt.; de 45 pCt. sidder i Byg-